

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

15. září 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Směrnice (EU) 2016/343 – Posílení některých aspektů presumpce nevinny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem – Článek 8 odst. 1 – Právo obviněné osoby být přítomna při řízení před soudem – Výslech svědka v neprospěch obviněné osoby v její nepřítomnosti – Možnost nápravy porušení práva v pozdější fázi řízení – Dodatečný výslech téhož svědka – Směrnice 2013/48/EU – Právo na přístup k obhájci v trestním řízení – Článek 3 odst. 1 – Výslech svědka v neprospěch obviněné osoby v nepřítomnosti obhájce uvedené osoby“

Ve věci C-347/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud, Bulharsko) ze dne 3. června 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 4. června 2021, v trestním řízení proti

DD,

za přítomnosti:

Specializirana prokuratura,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení N. Jääskinen, předseda senátu, M. Safjan (zpravodaj) a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: A. M. Collins,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za DD V. Vasilevem, advokat,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi M. Wasmeierem a I. Zalogueinem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: bulharština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 8 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. 2016, L 65, s. 1), jakož i čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízeních týkajících se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody (Úř. věst. 2013, L 294, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení zahájeného proti DD pro trestné činy spáchané v oblasti nedovoleného přistěhovalectví.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2013/48

- 3 Bod 54 odůvodnění směrnice 2013/48 zní následovně:
„Tato směrnice stanoví minimální pravidla. Členské státy mohou rozšířit práva stanovená v této směrnici s cílem poskytnout vyšší úroveň ochrany. [...]“
- 4 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět“, stanoví:
„Tato směrnice stanoví minimální pravidla týkající se práv podezřelých a obviněných osob v trestním řízení [...] na přístup k obhájci, na informování třetí strany o zbavení osobní svobody a na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody.“
- 5 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo na přístup k obhájci v trestním řízení“, stanoví:
„1. Členské státy zajistí, aby podezřelé a obviněné osoby měly právo na přístup k obhájci dostatečně včas a takovým způsobem, aby mohly dotčené osoby prakticky a účinně uplatňovat svá práva na obhajobu.

[...]

3. Právo na přístup k obhájci znamená, že:

[...]

- c) členské státy zajistí, aby podezřelé nebo obviněné osoby měly právo na to, aby byl jejich obhájce přítomen přinejmenším při následujících vyšetřovacích úkonech nebo úkonech prováděných za účelem shromáždění důkazních prostředků, pokud jsou tyto úkony stanoveny vnitrostátním právem a pokud se vyžaduje nebo umožňuje, aby byla podezřelá nebo obviněná osoba dotčenému úkonu přítomna:
- i) identifikace,
  - ii) konfrontace,
  - iii) rekonstrukce místa trestného činu.

[...]"

Směrnice 2016/343

- 6 Body 33 a 47 odůvodnění směrnice 2016/343 uvádějí:

„(33) Právo na spravedlivý proces představuje jednu ze základních zásad demokratické společnosti. Právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, z tohoto práva vychází a mělo by být zajištěno v celé Unii.

[...]

(47) Tato směrnice podporuje základní práva a zásady uznané v [Listině základních práv Evropské unie] a [Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané dne 4. listopadu 1950 v Římě], včetně [...] práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, presumpce nevinu a práva na obhajobu. [...]"

- 7 Článek 8 této směrnice, nadepsaný „Právo být přítomen při řízení před soudem“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby podezřelá nebo obviněná osoba měla právo být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem.“

Bulharské právo

- 8 Článek 55 nakazatelnost-procesualen kodeks (trestní řád, dále jen „NPK“) stanoví:

„Obviněný má následující práva:

[...]

účastnit se trestního řízení

[...]

mít obhájce.“

- 9 Článek 94 odst. 1 bod 8 NPK stanoví, že rozhoduje-li se ve věci v nepřítomnosti obviněné osoby, je nezbytné, aby obhajoba této osoby byla zajištěna obhájcem.

- 10 Článek 99 NPK stanoví:
„Obhájce má následující práva:
[...]
účastnit se trestního řízení. [...]“
- 11 V souladu s čl. 269 odst. 3 NPK může být věc rozhodnuta v nepřítomnosti obviněné osoby pouze v případě, že posledně uvedenou osobu nelze dohledat nebo že byla informována o skutečnosti, že je možné, že řízení bude probíhat v její nepřítomnosti.
- 12 Článek 271 odst. 2 NPK stanoví:
„Jednání soudu musí být odročeno, jestliže se nedostaví tyto osoby:
[...]
2. obviněná osoba [...]
3. obhájce [...]“
- 13 Článek 348 odst. 3 NPK stanoví:
„Porušení procesních pravidel je podstatné:
1. vedlo-li k omezení procesních práv účastníků a nebylo napraveno;
[...]“

Původní řízení a předběžné otázky

- 14 DD, příslušník pohraniční policie na letišti v Sofii (Bulharsko), je spolu s dalšími osobami trestně stíhán pro trestné činy v oblasti nedovoleného přistěhovalectví před předkládajícím soudem, Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud, Bulharsko).
- 15 K prvnímu jednání, které se konalo před předkládajícím soudem dne 15. října 2020, se DD dostavil v přítomnosti svého obhájce, VV. Na tomto jednání byl proveden výslech zejména anonymního svědka č. 263, jemuž měl VV možnost pokládat otázky. Pokračování tohoto výslechu bylo stanoveno na 30. listopadu 2020.
- 16 Dne 27. listopadu 2020 požádal VV o odložení plánovaného jednání a o odročení věci z důvodu, že po nakažení koronavirem dosud není zdrav.
- 17 Na jednání konaném dne 30. listopadu 2020 požádal DD o odročení jednání z důvodu nepřítomnosti svého obhájce, VV. Předkládající soud nicméně provedl výslech anonymního svědka č. 263, přičemž uznal, že to představuje porušení práva DD být zastoupen obhájcem, jakož i práva VV účastnit se řízení a být na něm přítomen. Tento soud, který odkázal na rozsudek ze dne 13. února 2020, Specializirana prokuratura (Soudní jednání v nepřítomnosti obviněného)

(C-688/18, EU:C:2020:94), však měl za to, že je to možné napravit tak, že bude proveden nový výslech anonymního svědka č. 263 na dalším jednání, stanoveném na 18. prosince 2020, aby mu VV mohl položit otázky. Účastníci řízení přítomní na soudním jednání konaném dne 30. listopadu 2020 položili uvedenému svědkovi otázky. Následně byla kopie protokolu z tohoto výslechu zaslána VV.

- 18 Dne 4., 10. a 15. prosince 2020 předložil VV dokumenty dokládající jeho zdravotní problémy, jakož i skutečnost, že se DD nakazil koronavirem, a dvakrát požádal o odročení jednání.
- 19 Na následujícím jednání, které se nicméně konalo dne 18. prosince 2020 v nepřítomnosti DD a VV, provedl předkládající soud výslech svědka YAR, jehož výpověď byla relevantní pro účely stíhání DD, přičemž znovu uvedl, že DD a VV budou mít možnost položit uvedenému svědkovi otázky na následujícím jednání. DD a VV byla zaslána kopie protokolu z tohoto výslechu.
- 20 Dne 11. ledna 2021 se konalo jednání, na které se dostavili DD a VV. Při této příležitosti VV zpochybnil rozhodnutí předkládajícího soudu o zachování jednání dne 30. listopadu 2020 a 18. prosince 2020, přičemž uplatnil porušení práva na obhajobu. V tomto ohledu měl předkládající soud zejména za to, že ačkoli konání uvedených jednání způsobilo porušení práva DD a VV být osobně přítomni, lze jej napravit novým výslechem dotyčných svědků.
- 21 Na jednání, které se konalo dne 22. února 2021, měli DD a VV možnost položit otázky anonymnímu svědkovi č. 263, jakož i svědkovi YAR. Při této příležitosti DD žádnou otázku nepoložil, zatímco VV otázky položil pouze svědkovi YAR a prohlásil, že pro anonymního svědka č. 263 žádné otázky nemá.
- 22 Předkládající soud poznamenává, že podle vnitrostátního práva dojde k porušení práva obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem a na přístup k obhájci, jsou-li shromážděny důkazy zejména výslechem svědků, třebaže obviněná osoba a její obhájce nejsou na jednání přítomni. Podle předkládajícího soudu je zřejmé, že tuto procesní vadu lze zhojit pouze tehdy, jsou-li tito svědci znovu předvoláni k výslechu a obviněné osobě a jejímu obhájci je poskytnuta možnost položit jim otázky.
- 23 Vnitrostátní právo však podle něj neobsahuje žádné výslovné ustanovení týkající se povahy tohoto nového výslechu svědků. Tento nový výslech má buď pouze doplňující povahu, a v takovém případě by prohlášení učiněná svědky v návaznosti na otázky ostatních účastníků při předchozím výslechu v nepřítomnosti obviněné osoby a jejího obhájce zůstala platná, anebo nový výslech nahradí předchozí, který musí být považován za neplatný a postrádá právní hodnotu. V takovém případě by účastníci řízení, kteří byli přítomni na předchozím výslechu, byli povinni znovu položit otázky, které položili při této příležitosti. V tomto ohledu předkládající soud uvádí, že existují skutečnosti nasvědčující tomu, že dodatečný výslech postačuje k nápravě porušení procesních pravidel, o něž jde ve věci v původním řízení.
- 24 Podle předkládajícího soudu z rozsudku ze dne 13. února 2020, Specializirana prokuratura (Soudní jednání v nepřítomnosti obviněného) (C-688/18, EU:C:2020:94), vyplývá, že pokud obviněná osoba nebyla na jednání přítomna, její právo být osobně přítomna při řízení před soudem zakotvené v čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/343 porušeno není, pokud jsou úkony uskutečněné v době, kdy nebyla přítomna, zopakovány později v její přítomnosti. Tento soud má nicméně za to, že rozsah tohoto požadavku není jasný. Konkrétně si klade otázku, zda je nezbytné zopakovat výslech svědka v plném rozsahu, takže jednak účastníci řízení, kteří se předtím jednání

účastnili a kteří svědkovi již otázky položili, musí položit znovu stejné otázky, a jednak obviněná osoba, která se předtím jednání neúčastnila, pak položí otázky, nebo zda stačí, když dodatečný výslech poskytne pouze obviněné osobě a jejímu zástupci možnost klást svědkovi otázky.

- 25 Kromě toho si předkládající soud klade otázku, zda vzhledem k tomu, že v projednávané věci se jednání dne 30. listopadu 2020 a dne 18. prosince 2020 konala v nepřítomnosti VV, bylo porušeno právo DD být obhajován obhájcem, zakotvené v čl. 3 odst. 1 směrnice 2013/48.
- 26 Za těchto podmínek se Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je právo na osobní přítomnost obviněné osoby při řízení před soudem podle čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/343 ve spojení s jejím čl. 10 odst. 1 a bodem 44 jejího odůvodnění dodrženo, jestliže byl na samostatném soudním jednání proveden výslech svědka v nepřítomnosti obviněné osoby, avšak posledně uvedená osoba měla při následujícím soudním jednání možnost položit témuž svědkovi otázky a prohlásila, že žádné otázky nemá, nebo je k dodržení práva na osobní přítomnost při řízení před soudem nezbytné opakování dotčeného výslechu v plném rozsahu, včetně opakování otázek položených ostatními účastníky řízení, kteří byli přítomni prvnímu výslechu?

2) Je právo na obhajobu obhájcem podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2013/48 ve spojení s jejím čl. 12 odst. 1 dodrženo, jestliže na dvou odlišných soudních jednáních byly provedeny výslechy dvou svědků v nepřítomnosti obhájce [obviněné osoby], obhájce však měl při následujícím soudním jednání možnost položit oběma svědkům otázky, nebo je pro dodržení práva na obhajobu obhájcem nezbytné, aby oba tyto výslechy, včetně otázek položených ostatními účastníky řízení při prvním výslechu, byly v plném rozsahu opakovány a obhájci, který byl na obou předchozích jednání nepřítomen, byla poskytnuta možnost pokládat otázky?“

- 27 Dopisem ze dne 5. srpna 2022 informoval Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii, Bulharsko) Soudní dvůr o tom, že v návaznosti na změnu právních předpisů, která vstoupila v platnost dne 27. července 2022, byl Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud) zrušen a že některé trestní věci projednávané u posledně uvedeného soudu, včetně věci v původním řízení, byly od tohoto dne převedeny na Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii).

K předběžným otázkám

- 28 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/343 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2013/48 musejí být vykládány v tom smyslu, že pokud za účelem zajištění dodržení práva obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem a práva na přístup k obhájci vnitrostátní soud provede dodatečný výslech svědka v neprospěch uvedené osoby vzhledem k tomu, že se z důvodů nezávislých na jejich vůli obviněná osoba a její obhájce nemohli účastnit předchozího výslechu tohoto svědka, je dostačující, že obviněná osoba a její obhájce mohou tomuto svědkovi volně klást otázky, anebo zda tento dodatečný výslech musí spočívat v tom, že bude v plném rozsahu zopakován předchozí výslech téhož svědka, což by mělo za následek neplatnost procesních úkonů provedených v rámci předchozího výslechu.

- 29 Zprv je třeba připomenout, že čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/343 stanoví, že členské státy zajistí, aby podezřelá nebo obviněná osoba měla právo být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem.
- 30 Podle bodu 47 odůvodnění této směrnice tato směrnice podporuje základní práva a zásady uznané v Listině základních práv a Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“), včetně práva na spravedlivý proces, presumpce nevinu a práva na obhajobu.
- 31 Jak vyplývá z bodu 33 odůvodnění uvedené směrnice, právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, vychází z práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v článku 6 EÚLP, jemuž odpovídá – jak je upřesněno ve vysvětleních k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17) – čl. 47 druhý a třetí pododstavec, jakož i článek 48 této Listiny. Soudní dvůr musí tudíž dbát na to, aby jím podaný výklad posledně uvedených ustanovení zajišťoval úroveň ochrany, která bude v souladu s úrovní, jež je zaručena článkem 6 EÚLP, tak jak jej vykládá Evropský soud pro lidská práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. července 2019, Gambino a Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, bod 39 a citovaná judikatura).
- 32 V tomto ohledu z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že konání veřejného soudního jednání je základní zásadou zakotvenou v článku 6 EÚLP. Tato zásada má zvláštní význam v trestních věcech, přičemž řízení v trestních věcech musí obecně stanovit soud prvního stupně, který zcela splňuje požadavky článku 6 EÚLP a před nímž může jednotlivec legitimně požadovat, aby byl „vyslechnut“, a mít zejména možnost ústně přednést svou obhajobu, vyslechnout si usvědčující výpovědi a vyslyšet svědky obhajoby i obžaloby (v tomto smyslu viz ESLP, 23. listopadu 2006, Jussila v. Finsko, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, bod 40, a ESLP, 4. března 2008, Hüseyin Turan v. Turecko, CE:ECHR:2008:0304JUD001152902, bod 31).
- 33 Z judikatury tohoto soudu rovněž vyplývá, že smluvní státy mají velkou volnost při volbě prostředků, které jsou vhodné k tomu, aby umožnily, aby jejich soudní systémy vyhověly požadavkům stanoveným v článku 6 EÚLP, pokud jde o právo obviněného zúčastnit se jednání, přičemž se musí ukázat, že procesní prostředky poskytnuté vnitrostátním právem a vnitrostátní praxí jsou účinné, pokud se obviněný nevzdal práva zúčastnit se jednání a obhajovat, ani neměl v úmyslu vyhnout se spravedlnosti (v tomto smyslu viz ESLP, 1. března 2006, Sejdovic v. Itálie, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, bod 83).
- 34 Pokud jde konkrétně o právo na předvolání a výslech svědků stanovené v čl. 6 odst. 3 písm. d) EÚLP, Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že toto ustanovení zakotvuje zásadu, podle které před tím, než obviněný může být uznán vinným, musí být před ním na veřejném jednání uplatněny v zásadě veškeré důkazy svědčící v jeho neprospěch, aby proběhla kontradiktorní diskuze. Výjimky z této zásady lze přijmout pouze s výhradou dodržení práva na obhajobu, které zpravidla vyžaduje, aby obviněnému byla poskytnuta odpovídající a dostatečná možnost napadnout svědecké výpovědi v jeho neprospěch a vyslechnout svědky, kteří takové svědecké výpovědi podali, buď v průběhu jejich výpovědi, nebo v pozdější fázi řízení (v tomto smyslu viz ESLP, 15. prosince 2011, Al-Khawadja a Tahery v. Spojené království, CE:ECHR:2011:1215JUD002676605, bod 118, jakož i ESLP, 23. března 2016, Blokhin v. Rusko, CE:ECHR:2016:0323JUD004715206, bod 200).
- 35 S ohledem na tuto judikaturu je nutno konstatovat, že i když výslech svědka v neprospěch obviněné osoby na jednání, které se konalo v nepřítomnosti uvedené osoby z důvodů nezávislých na její vůli, představuje porušení práva této osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před

soudem, zakotveného v čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/343, toto ustanovení nebrání tomu, aby toto porušení bylo napraveno v pozdější fázi téhož řízení. Soudní dvůr tak rozhodl, že osobu, která se domohla toho, aby úkony provedené na soudních jednáních, k nimž se nemohla dostavit, byly zopakovány v její přítomnosti, nelze považovat za nepřítomnou při soudním řízení [rozsudek ze dne 13. února 2020, Specializirana prokuratura (Soudní jednání v nepřítomnosti obviněného), C-688/18, EU:C:2020:94, bod 48].

- 36 Za účelem zajištění dodržení práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu však musí být opakování výslechu svědka v neprospěch obviněné osoby provedeno za podmínek, které uvedené osobě poskytují odpovídající možnost napadnout svědeckou výpověď v její neprospěch a vyslechnout svědky, kteří takové svědecké výpovědi podali.
- 37 Za tímto účelem stačí provést dodatečný výslech, při němž má obviněná osoba možnost volně vyslechnout svědka, aniž je nezbytné zopakovat v plném rozsahu výslech, který se uskutečnil v její nepřítomnosti, neboť se nejeví, že s ohledem na požadavky uvedené v předchozím bodě je nezbytná neplatnost procesních úkonů učiněných při tomto výslechu.
- 38 Před dodatečným výslechem je však třeba, aby byla obviněné osobě poskytnuta kopie protokolu z výslechu svědka v její neprospěch, který byl proveden v její nepřítomnosti. Obviněná osoba je totiž v plném rozsahu s to vyslechnout svědka, případně na základě prohlášení učiněných při předchozím výslechu, pouze za podmínky, že se seznámila s obsahem a průběhem výslechu svědka při tomto předchozím výslechu.
- 39 V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že DD se ze zdravotních důvodů nemohl účastnit jednání, které se konalo dne 18. prosince 2020 a během něhož byl vyslechnut svědek YAR. DD však byla poskytnuta kopie protokolu z tohoto výslechu a následně měl příležitost volně vyslechnout tohoto svědka na pozdějším jednání, které se konalo dne 22. února 2021. S výhradou ověření předkládajícího soudu je tedy třeba konstatovat, že tak bylo napraveno porušení práva DD být ve vlastní věci přítomen při řízení před soudem, které je zakotveno v čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/343.
- 40 Zadruhé je třeba připomenout, že čl. 3 odst. 1 směrnice 2013/48 stanoví základní zásadu, podle které mají podezřelé a obviněné osoby právo na přístup k obhájci dostatečně včas a takovým způsobem, který jim umožňuje prakticky a účinně uplatňovat svá práva na obhajobu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. března 2020, VW (Právo na přístup k obhájci v případě nedostavení se k soudnímu jednání), C-659/18, EU:C:2020:201, bod 31].
- 41 Pokud jde o vyšetřovací úkony nebo úkony prováděné za účelem shromáždění důkazních prostředků, na něž se toto právo vztahuje, čl. 3 odst. 3 písm. c) směrnice 2013/48 stanoví, že členské státy zajistí, aby podezřelé nebo obviněné osoby měly právo na to, aby byl jejich obhájce přítomen přinejmenším při identifikaci, konfrontaci a rekonstrukci místa trestného činu.
- 42 Kromě toho je nutno připomenout, že podle článku 1 směrnice 2013/48 tato směrnice stanoví minimální pravidla týkající se zejména práv podezřelých a obviněných osob na přístup k obhájci v trestních řízeních.
- 43 Bod 54 odůvodnění této směrnice uvádí, že jelikož tato směrnice stanoví pouze minimální pravidla, členské státy mohou rozšířit práva stanovená v této směrnici s cílem poskytnout vyšší úroveň ochrany.

- 44 Podle samotného znění čl. 3 odst. 3 písm. c) směrnice 2013/48 tak členské státy mohou rozšířit právo podezřelých nebo obviněných osob na přítomnost jejich obhájce při vyšetřovacích úkonech nebo úkonech prováděných za účelem shromáždění důkazních prostředků uvedených v tomto ustanovení i na jiné úkony, jako je výslech svědka v neprospěch dotyčné osoby před trestním soudem.
- 45 Za takových podmínek je přitom třeba konstatovat, že s ohledem na základní zásady spravedlivého procesu, které jsou připomenuty v bodech 35 až 38 tohoto rozsudku, lze mít za to, že uplatnění práva obviněné osoby na obhajobu je praktické a účinné, pokud – i když se výslech svědka v její neprospěch před trestním soudem konal bez přítomnosti obhájce obviněné osoby z důvodů nezávislých na její vůli – měl tento obhájce možnost při dodatečném výslechu volně vyslechnout uvedeného svědka na základě protokolu z výslechu, který byl proveden v jeho nepřítomnosti. Výslech, který se konal v jeho nepřítomnosti, tak není nezbytné opakovat v plném rozsahu.
- 46 S ohledem na výše uvedené je třeba na položené otázky odpovědět tak, že čl. 8 odst. 1 směrnice 2016/343 a čl. 3 odst. 1 směrnice 2013/48 musejí být vykládány v tom smyslu, že pokud za účelem zajištění dodržení práva obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem a práva na přístup k obhájci vnitrostátní soud provede dodatečný výslech svědka v neprospěch uvedené osoby vzhledem k tomu, že se z důvodů nezávislých na jejich vůli obviněná osoba a její obhájce nemohli účastnit předchozího výslechu tohoto svědka, je dostačující, že obviněná osoba a její obhájce mohou uvedenému svědkovi volně klást otázky, byla-li před tímto dodatečným výslechem obviněné osobě a jejímu obhájci poskytnuta kopie protokolu z předchozího výslechu téhož svědka. Za těchto podmínek není nezbytné opakovat v plném rozsahu výslech, který se konal v nepřítomnosti obviněné osoby a jejího obhájce, když by byla prohlášena neplatnost procesních úkonů provedených v rámci uvedeného výslechu.

K nákladům řízení

- 47 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Článek 8 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinny a právo být přítomen při trestním řízení před soudem a čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízeních týkajících se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody,

musejí být vykládány v tom smyslu, že

pokud za účelem zajištění dodržení práva obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem a práva na přístup k obhájci vnitrostátní soud provede dodatečný výslech svědka v neprospěch uvedené osoby vzhledem k tomu, že se z důvodů nezávislých na jejich vůli obviněná osoba a její obhájce nemohli účastnit předchozího výslechu tohoto

svědka, je dostačující, že obviněná osoba a její obhájce mohou uvedenému svědkovi volně klást otázky, byla-li před tímto dodatečným výslechem obviněné osobě a jejímu obhájci poskytnuta kopie protokolu z předchozího výslechu téhož svědka. Za těchto podmínek není nezbytné opakovat v plném rozsahu výslech, který se konal v nepřítomnosti obviněné osoby a jejího obhájce, když by byla prohlášena neplatnost procesních úkonů provedených v rámci uvedeného výslechu.

Podpisy.